

فصلنامه تحقیقات جدید علوم انسانی

Human Sciences Research Journal

دوره چهارم، شماره ۳۲، زمستان ۱۳۹۹، صص ۳۴۳-۳۵۶

New Period 4, No 32, 2021, P 343-356

ISSN (2476-7018)

شماره شاپا (۲۴۷۶-۷۰۱۸)

تأثیر اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین

فاطمه صغری کاویانی جبلی

کارشناسی ارشد، دانشکده علوم انسانی، گروه ارتباطات، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهین شهر، ایران

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی تأثیر اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین پرداخته است. این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از لحاظ روش گردآوری داده‌ها توصیفی و از نوع پیمایشی است. جامعه آماری شامل زنان مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر اصفهان در سال ۱۳۹۹ است که تعداد آن‌ها ۸۰۰ نفر برآورد شده است. جهت تعیین حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان ۲۶۰ نفر به عنوان حجم نمونه در نظر گرفته شد. ابزار جمع آوری داده‌ها پرسشنامه می‌باشد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با نرم‌افزارهای PLS و SPSS22 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد که در فرضیه اصلی، شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تأثیر معناداری دارد. فرضیه فرعی اول، سبک زندگی افراد عضو شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تأثیر معناداری دارد. فرضیه فرعی دوم، اعتیاد به شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تأثیر معناداری دارد. فرضیه فرعی سوم، محتوای غیراخلاقی شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تأثیر معناداری دارد و همه فرضیه‌ها تایید می‌گردد.

واژه‌های کلیدی: اینستاگرام، طلاق عاطفی زوجین، سبک زندگی، اعتیاد به اینستاگرام، محتوای غیراخلاقی اینستاگرام

بیان مسئله

پیشرفت تکنولوژی‌های ارتباطی و اطلاعاتی، در زندگی بشر سهم بسزایی داشته است و نمی‌توان تغییرات بنیادین ناشی از ظهور تکنولوژی‌های ارتباطی و اطلاعاتی را در عرصه‌های مختلف زندگی فردی و اجتماعی نادیده گرفت. ورود این فن‌آوری‌ها، دگرگونی بنیادینی را در ساختار مناسبات و ارتباطات انسانی ایجاد کرده است (کاگان؛ ۲۰۱۵). مردم و به ویژه قشر جوان فراغت خود را بیش از پیش در خلوت سپری می‌کنند و برای سرگرم شدن به طور فزاینده‌ای به رسانه‌های جدید (اینستاگرام، تلگرام، ...) متکی هستند (ذکایی، ۱۳۹۳). بر همین اساس استفاده درست از شبکه‌های اجتماعی می‌تواند نقش به‌سزایی در کنترل و آموزش دغدغه‌های جامعه و مسولین ایفا کند.

شبکه اجتماعی زنجیره‌ای از ارتباطات و گروه‌های شبکه اجتماعی یا حضور غیر فیزیکی افراد در یک محل مجازی است که به مثابه راه‌های مختلفی می‌مانند که مردم در زمان عبور از آن می‌توانند در مورد مسائل مختلف باهم صحبت کنند، اطلاعات عمومی یا خصوصی خود را در قالب‌های مختلف اعم از عکس، ویدئو، واژه‌ها، دست‌نوشته و... با فرد خاص یا گروه خاصی به نمایش و اشتراک بگذارند. گسترش فضای مجازی مانند سایر انواع دیگر تحولات و پیشرفتهای پیامدهای مثبت و منفی گوناگونی را در جامعه ایجاد کرده است که مثبت‌ترین پیامد آن تسریع ارتباطات و تبادل اطلاعات می‌باشد (اسماعیلی، ۱۳۸۹؛ به نقل از افشار، ۱۳۹۴) که منجر به شکل‌گیری هنجارها و رفتارهای مختلف در کاربران می‌شود.

خانواده مهم‌ترین نهاد جامعه است و منشاء جامعه سالم، خانواده سالم است. وارد شدن هر آفت و زوالی به این نهاد و کارکردهای آن، نیاز به بررسی و مطالعات لازم دارد. در این بین یکی از مهم‌ترین آسیب‌های خانوادگی، طلاق است. به اعتقاد کارشناسان فرآیند طلاق اغلب این مسیر را طی می‌کند: اختلافات جزئی، تکرار اختلافات جزئی و جدی شدن آنها، بی‌میلی یکی از زوجین به طرف مقابل، قهرهای طولانی و تکرار آن، خستگی زوجین از درگیری‌ها، طلاق عاطفی و طلاق قانونی (محمدی، ۱۳۸۳). بنابراین بسیاری از ازدواج‌ها که با طلاق پایان نمی‌یابند، به ازدواج‌های توخالی تبدیل می‌شوند که فاقد عشق، مصاحبت و دوستی هستند و همسران تنها با جریان زندگی خانوادگی به پیش می‌روند و زمان را سپری می‌کنند ولی از روابط و کنش متقابل و حمایت احساسی محروم هستند (استیل و کید، ۱۳۸۸، به نقل از باستانی و همکاران، ۱۳۹۰). بی‌تردید کیفیت روابط درون خانواده، نقش بسزایی در شکل‌گیری نگرش‌ها، بازخوردهای اجتماعی، آمادگی و توسعه مهارت‌های اعضای خانواده دارد (افروز، ۱۳۸۹). هم‌چنان که یزدانی و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان تحلیلی بر کیفیت زندگی زنان دچار طلاق عاطفی به این نتیجه رسیدند که بین طلاق عاطفی و کیفیت زندگی در تمام ابعاد رابطه معنی‌دار وجود دارد.

1. Cagan
2. Steel & Kidd

باستانی و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی نشان دادند که طلاق عاطفی در زنان موجب افزایش مشکلات روحی و روانی، اشکال در مواجهه با خود، فرزندان و فشارهای روزمره می‌گردد. بنابراین با توجه به شبکه اجتماعی اینستاگرام و تأثیر آن در جنبه‌های مختلف زندگی شخصی و اجتماعی افراد و همچنین تأثیر آن بر طلاق عاطفی زوجین، پژوهش حاضر به دنبال پاسخ‌گویی به این سؤال است که آیا اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تأثیر دارد؟

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اصلی

– شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تأثیر دارد.

فرضیه‌های فرعی

– سبک زندگی افراد عضو شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تأثیر دارد.

– اعتیاد به شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تأثیر دارد.

– محتوای غیراخلاقی شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تأثیر دارد.

پیشینه تحقیق

بهمنی و شاهمرادی (۱۳۹۹) در پژوهشی به شناسایی نقش اینستاگرام به عنوان یکی از پرطرفدارترین شبکه‌های اجتماعی بر کیفیت روابط زوجین و افزایش گرایش به طلاق آنان پرداخته‌اند. فرضیه اصلی این پژوهش عبارت است از این که استفاده ناصحیح از شبکه‌های اجتماعی به خصوص اینستاگرام می‌تواند موجب افزایش گرایش به طلاق در بین زوجین گردد. در این بین برخی اهداف فرعی مانند، سن، جنسیت و مدت استفاده در میزان گرایش به طلاق نیز بررسی می‌گردد. این پژوهش از نوع توصیفی تحلیلی می‌باشد و روش آن پیمایشی است. در این پژوهش با توجه به فرضیه‌های پژوهش از آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها توسط نرم افزار **SPSS** صورت پذیرفته است. نتایج حاصله نشان دهنده نقش استفاده از این نوع از شبکه اجتماعی بر افزایش گرایش به طلاق در بین زوجین می‌باشد.

واحدی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی به تعیین نقش اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر موبایل در پیش‌بینی نگرش به طلاق عاطفی در میان افراد متأهل پرداختند که روش پژوهش حاضر از نوع توصیفی-همبستگی بوده است. جامعه آماری مورد نظر پژوهش شامل کلیه دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اسلامی واحد آیت الله آملی در سال تحصیلی ۱۳۹۵ - ۱۳۹۶ بود که از این میان تعداد ۲۹۷ نفر متأهل به صورت تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند که برای جمع‌آوری داده‌ها به پرسشنامه استاندارد اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر موبایل خواجه احمدی و همکاران (۱۳۹۵) و پرسشنامه طلاق عاطفی گاتمن (۲۰۰۸)

استفاده شد. داده‌های جمع آوری شده به کمک نرم افزار **spss-22** و بوسیله آزمون همبستگی و رگرسیون چند گانه تحلیل شدند. نتایج نشان داد که نمره کل اعتیاد به شبکه‌های مجازی، بعد عملکرد فردی، بعد مدیریت زمان، بعد خودکنترلی و بعد روابط اجتماعی باطلاق عاطفی دانشجویان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($P < 0.001$) > همین طور ۱۷/۹ درصد از واریانس طلاق عاطفی رامتغیرهای بعد روابط اجتماعی، بعد عملکرد فردی و بعد مدیریت زمان با هم به طور مشترک تبیین می‌کنند ($R^2=0/179$) با توجه به یافته های پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که اعتیاد به شبکه‌های مجازی می‌تواند در طلاق عاطفی دانشجویان متاهلنقش داشته باشد.

برات زاده (۱۳۹۸) در مقاله ای به پیش بینی گرایش به طلاق عاطفی بر اساس میزان استفاده از شبکه های اجتماعی در فضای مجازی پرداخته است. روش پژوهش حاضر در زمره پژوهش های توصیفی- همبستگی است و از حیث هدف، از نوع پژوهش های کاربردی به شمار می‌رود. جامعه پژوهش حاضر کلیه زوجین ساکن در شهر تهران است. نمونه شامل ۱۰۰ نفر مراجعه کننده به مراکز مشاوره مراجعه است که از طریق نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه طلاق عاطفی گاتمن (۲۰۰۸) و پرسشنامه میزان استفاده از شبکه های اجتماعی تلفن همراه رسول آبادی (۱۳۹۴) بود. برای تجزیه و تحلیل داده ها از همبستگی پیرسون در محیط نرم افزار **SPSS-23** استفاده شد.

نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین طلاق عاطفی و استفاده از شبکه های اجتماعی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد ($P < 0.01$). بدین معنا که با افزایش استفاده از شبکه‌های اجتماعی، احتمال افزایش طلاق عاطفی بیشتر می‌شود. می‌توان نتیجه گیری نمود که استفاده از شبکه‌های اجتماعی موجب افزایش طلاق عاطفی زوجین می‌شود.

شورگشتی و قضایی (۱۳۹۷) در مقاله ای به بررسی تاثیر شبکه‌های اجتماعی در طلاق عاطفی همسران و آگاهی دادن به زوجین در جهت برخی مضرات شبکه‌های اجتماعی در حیطه زندگی خانوادگی پرداخته اند. در این راستا می‌توان به تغییر نگرش افراد، برقراری ارتباط های فراخانوادگی، کاهش ارتباط عاطفی همسران، از بین رفتن ارزش های اخلاقی در خانواده و کاهش ارتباط جنسی در زوجین اشاره کرد. موضوع مقاله با این عنوان و چگونگی چیدمان مطالب طرحی نو بوده که تاکنون مطرح نشده است.

روش تحقیق

روش مورد استفاده در این پژوهش بر حسب هدف کاربردی و از نظر گردآوری داده‌ها توصیفی و از نوع همبستگی می‌باشد؛ چرا که در این بررسی اطلاعات در خصوص متغیرهای پژوهش با استفاده از پرسشنامه به دست آمده است. جامعه آماری شامل زنان مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر اصفهان در سال ۱۳۹۹ است که تعداد آن‌ها ۸۰۰ نفر برآورد شده است. جهت تعیین حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان ۲۶۰ نفر به عنوان حجم نمونه در نظر گرفته شد.

در پژوهش حاضر اطلاعات مورد نیاز در دو مرحله جمع‌آوری شد. در مرحله اول: با مراجعه به منابع کتابخانه‌ای شامل کتاب‌ها، مجلات و مقالات علمی معتبر، مطالب مربوط به ادبیات پژوهش جمع‌آوری شد.

در مرحله دوم: در این پژوهش اطلاعات به شیوه‌ی میدانی با استفاده از ابزار پرسشنامه جمع‌آوری شد. پرسشنامه پژوهش از دو بخش تشکیل شده است. ابتدا مشخصات عمومی آزمودنی‌ها و سپس پرسشنامه‌های مربوط به طلاق عاطفی، شبکه اجتماعی اینستاگرام می‌باشد.

در بخش تجزیه و تحلیل اطلاعات، داده‌هایی که از اجرای پرسش‌نامه‌ها بدست آمد، با استفاده از نرم‌افزار در دو بخش توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در بخش توصیفی عملیات مربوط به اطلاعات جمعیت شناختی افراد نمونه آماری با استفاده از فرامین نرم افزار SPSS22 صورت پذیرفت. در بخش استنباطی نیز آزمون همبستگی و رگرسیون فرضیه‌های پژوهش با استفاده از نرم افزار SPSS انجام شده است.

یافته‌های تحقیق

جدول ۴-۱- شاخص‌های توصیف داده‌ها

ابعاد	تعداد	میانگین	انحراف معیار
شبکه اجتماعی اینستاگرام		۰۷۱۲.۳	۵۲۳۸.۰
سبک زندگی افراد عضو اینستاگرام		۰۴۲۱.۳	۵۵۲۸.۰
اعتیاد به اینستاگرام		۳۸۷۱.۳	۵۵۷۸.۰
محتوی غیراخلاقی اینستاگرام		۲۶۹۶.۳	۸۵۸۵.۰
طلاق عاطفی زوجین		۲۱۱۱.۳	۵۶۸۱.۰

جدول بالا نکاتی را مشخص می‌سازد که بر حسب هر یک از موارد میانگین و انحراف معیار متفاوت است. به ترتیب، تحلیل سوالات از نظر میانگین روشن می‌سازد که کدام ابعاد دارای میانگین بالاتر و کدام کمتر هستند. به این ترتیب که اعتیاد به اینستاگرام از ابعاد شبکه‌های اجتماعی اینستاگرام بیشترین میانگین را دارد (با میانگین ۳۸۷۱.۳)؛ بدین معنی که اجرای سیاست‌ها در سازمان مورد مطالعه در حد مطلوب تری نسبت به سایر ویژگی‌هایشان است. به عبارت دیگر پاسخ‌دهندگان در پاسخ به سوالات این بعد، اکثراً از گزینه‌های بالا استفاده کرده‌اند.

علاوه بر میانگین، تحلیل سوالات از نظر پراکندگی داده‌ها که خود را در انحراف معیار و واریانس بروز می‌دهد، نشان می‌دهد که مطابق با جدول قبل، هیچ یک از ابعاد با پراکندگی بالای ۱ مواجه نشده است که این امر پراکندگی پایین سوالات و دقت و اعتبار مناسب آنها را نشان می‌دهد.

روایی سازه و پایایی در روش کمترین توان دوم (PLS)

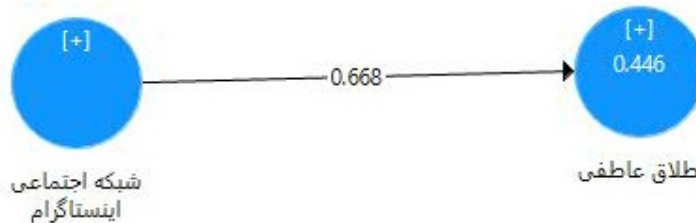
در تحقیق حاضر بمنظور تعیین روایی پرسشنامه‌ها، علاوه بر روایی محتوا، از روایی سازه و از روش مدل معادلات ساختاری^۱ و نرم‌افزار Smart PLS استفاده شد. یکی از انواع روایی سازه، روایی همگرا می‌باشد که از معیار AVE (میانگین واریانس استخراج‌شده) استفاده شد که نتایج این معیار برای متغیرهای پژوهش در جدول ۲ نشان داده شده است:

جدول ۲- ضرایب همبستگی، روایی همگرای سازه‌ها

CR	AVE	مولفه
۸۱۶۵.۰	۵۳۸۵.۰	شبکه اجتماعی اینستاگرام
۸۵۳۹.۰	۵۹۷۶.۰	سبک زندگی افراد عضو اینستاگرام
۸۱۹۶.۰	۵۳۴۱.۰	اعتیاد به اینستاگرام
۸۱۶۶.۰	۵۳۵۰.۰	محتوی غیراخلاقی اینستاگرام

آزمون فرضیه‌های تحقیق

شکل ۱، مدل مفهومی پژوهش در حالت تخمین ضرایب استاندارد سازه‌ها برای فرضیه اصلی پژوهش مبنی بر تاثیر استفاده از شبکه اجتماعی اینستاگرام بر رفتار ترافیکی شهروندان را نشان می‌دهد.

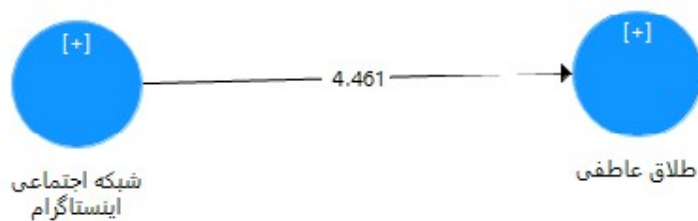
شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش در حالت تخمین ضرایب استاندارد فرضیه اصلی پژوهش

با توجه به ضریب استاندارد می‌توان گفت که میزان تاثیر شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین ۰.۶۶۸ بوده، که با توجه به شکل ۲، معناداری این رابطه (آماره T برابر ۰.۴۶۱ در سطح اطمینان ۹۹ درصد نیز تایید شده است).

1. Structural Equation Modeling
2. Average Variance Extracted

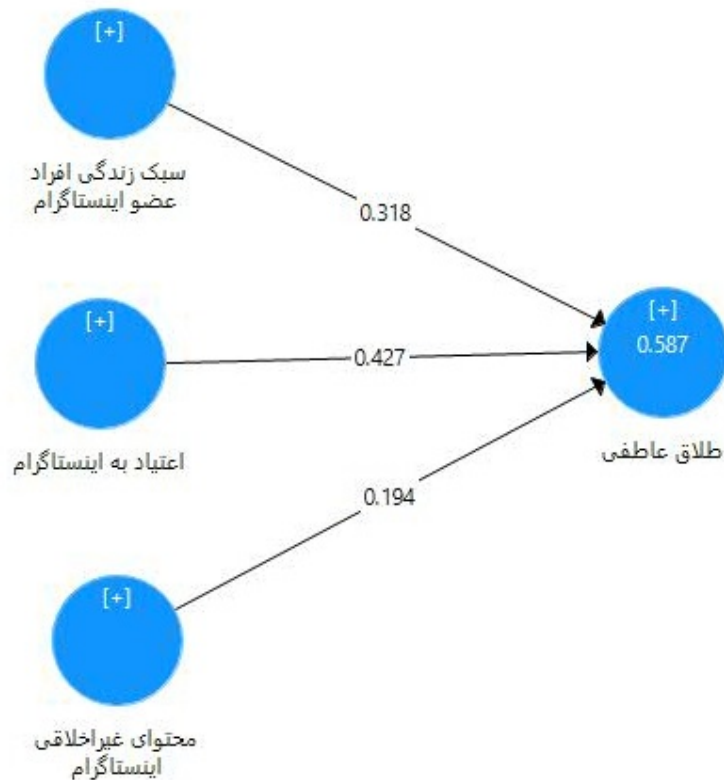

شکل ۲، مدل پژوهش را در حالت معناداری ضرایب (t-value) نشان می‌دهد. این مدل در واقع تمامی معادلات ساختاری (ضرایب مسیر) را با استفاده از آماره t، آزمون می‌کند. بر طبق این مدل ضریب مسیر در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار می‌باشد، اگر مقدار آماره t خارج بازه‌ی (۱/۹۶- تا ۱/۹۶+) قرار گیرد و اگر مقدار آماره t درون این بازه قرار گیرد، در نتیجه بار عاملی یا ضریب مسیر، معنادار نیست. ضرایب مسیر در سطح اطمینان ۹۹٪ معنادار می‌باشد اگر مقدار آماره t خارج بازه‌ی (۲/۵۸- تا ۲/۵۸+) قرار گیرد.

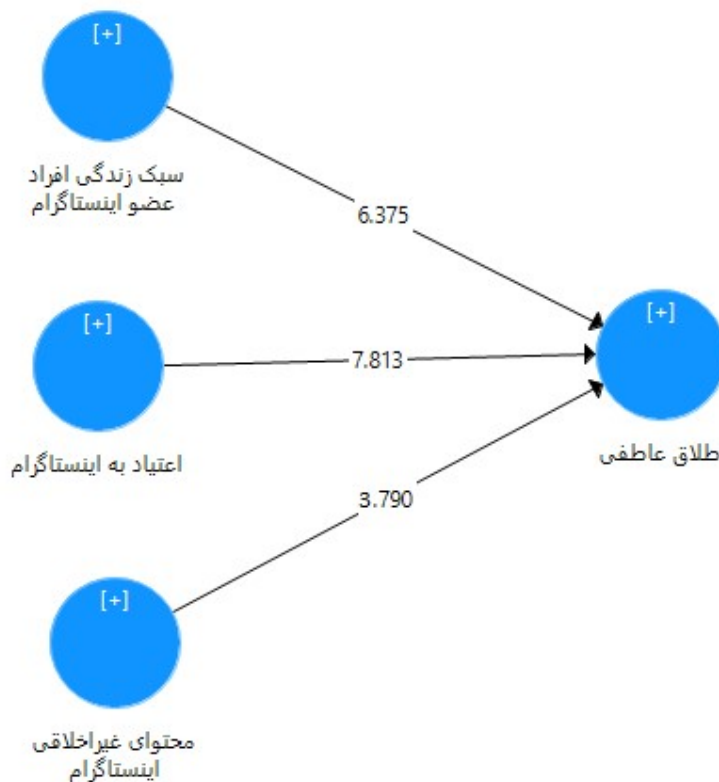
شکل ۲: ضرایب معناداری فرضیه‌ها در مدل جهت فرضیه اصلی پژوهش

بر طبق نتایج به دست آمده از آزمون t تمامی بارهای عاملی و ضرایب مسیر در سطح اطمینان ۹۹٪ معنادار شده‌اند و در اندازه‌گیری سازه‌های خود سهم معناداری را ایفا کرده‌اند، و فرضیه اصلی تایید می‌شود.

شکل ۳: حالت تخمین ضرایب استاندارد برای فرضیات فرعی پژوهش

شکل ۳ حالت تخمین ضرایب استاندارد و شکل ۴ معناداری مسیر را برای فرضیات فرعی پژوهش مبنی بر تاثیر سبک زندگی افراد عضو اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین به میزان (۰.۳۱۸)؛ تاثیر اعتیاد به اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین به میزان (۰.۴۲۷)؛ تاثیر محتوای غیراخلاقی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین به میزان (۰.۱۹۴) را نشان می‌دهد.

شکل ۴: ضرایب معناداری فرضیه اصلی پژوهش در مدل جهت فرضیات فرعی پژوهش

بر طبق نتایج به دست آمده از آزمون t ، تأثیر سبک زندگی افراد عضو اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین به میزان (۰.۶، ۳۷۵)؛ تأثیر اعتیاد به اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین به میزان (۰.۷، ۸۱۳)؛ تأثیر محتوای غیراخلاقی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین به میزان (۰.۳، ۷۹۰) را نشان می‌دهد و فرضیه‌های فرعی در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار شده و در اندازه‌گیری سازه‌های خود سهم معناداری را ایفا کرده‌اند و فرضیات فرعی پژوهش نیز تایید شدند.

جدول ۳- اثرات مستقیم، آماره t و نتیجه فرضیه های پژوهش

نتیجه فرضیه	معنی داری	آماره t	ضریب مسیر (β)	فرضیه های تحقیق
تایید می شود	<0/01	.4 ۴۶۱	۶۶۸.۰	شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تاثیر دارد.
تایید می شود	<0/01	.6 ۳۷۵	۳۱۸.۰	سبک زندگی افراد عضو شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تاثیر دارد.
تایید می شود	<0/01	.7 ۸۱۳	۴۲۷.۰	اعتیاد به شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تاثیر دارد.
تایید می شود	<0/01	.3 ۷۹۰	۱۹۴.۰	محتوای غیراخلاقی شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تاثیر دارد.

** معناداری در سطح اطمینان ۹۹ درصد. * معناداری در سطح اطمینان ۹۵ درصد.

فرضیه اصلی: نتایج آزمون تعیین تاثیر شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین

H_0 : شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تاثیر ندارد.

H_1 : شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تاثیر دارد.

$$\begin{cases} H_0 = \beta = 0 \\ H_1 = \beta \neq 0 \end{cases}$$

طبق نتایج به دست آمده در شکل های ۱ و ۲ و جدول ۲، شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تاثیر دارد (آماره t برابر ۴۶۱.۴ خارج بازه منفی ۲/۵۸ تا مثبت ۲/۵۸ قرار گرفته است). با توجه به ضریب مسیر (۰.۶۶۸+) و می توان گفت تاثیر شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین مثبت و معنادار می باشد.

فرضیه فرعی اول: نتایج آزمون تعیین تاثیر سبک زندگی افراد عضو شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق

عاطفی زوجین

H_0 : سبک زندگی افراد عضو شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تاثیر ندارد.

H_1 : سبک زندگی افراد عضو شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تاثیر دارد.

$$\begin{cases} H_0 = \beta = 0 \\ H_1 = \beta \neq 0 \end{cases}$$

طبق نتایج به دست آمده در شکل های ۱ و ۲ و جدول ۳، سبک زندگی افراد عضو شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تاثیر دارد (آماره t برابر ۳۷۵.۶ خارج بازه منفی ۲/۵۸ تا مثبت ۲/۵۸ قرار گرفته است). با توجه به ضریب مسیر (۰.۳۱۸+) و می توان گفت سبک زندگی افراد عضو شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین مثبت و معنادار می باشد.

فرضیه فرعی دوم: نتایج آزمون تعیین تاثیر اعتیاد به شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین

H_0 : اعتیاد به شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تاثیر ندارد.

H_1 : اعتیاد به شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تاثیر دارد.

$$\begin{cases} H_0 = \beta = 0 \\ H_1 = \beta \neq 0 \end{cases}$$

طبق نتایج به دست آمده در شکل های ۱ و ۲ و جدول ۳، اعتیاد به شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تاثیر دارد (آماره t برابر ۸۱۳.۷ خارج بازه منفی ۲/۵۸ تا مثبت ۲/۵۸ قرار گرفته است). با توجه به ضریب مسیر (۰.۴۲۷+) و می توان گفت اعتیاد به شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین مثبت و معنادار می باشد.

فرضیه فرعی سوم: نتایج آزمون تعیین تاثیر محتوای غیراخلاقی شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق

عاطفی زوجین

H_0 : محتوای غیراخلاقی شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تاثیر ندارد.

H_1 : محتوای غیراخلاقی شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تاثیر دارد.

$$\begin{cases} H_0 = \beta = 0 \\ H_1 = \beta \neq 0 \end{cases}$$

طبق نتایج به دست آمده در شکل های ۱ و ۲ و جدول ۳، محتوای غیراخلاقی شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تاثیر دارد (آماره t برابر ۷۹۰.۳ خارج بازه منفی ۲/۵۸ تا مثبت ۲/۵۸ قرار گرفته است). با توجه به ضریب مسیر (۰.۱۹۴+) و می توان گفت محتوای غیراخلاقی شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین مثبت و معنادار می باشد.

بحث و نتیجه گیری

با توجه به فرضیه اصلی پژوهش شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تاثیر دارد. هرچه افراد از استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی تحت موبایل استفاده کنند و درگیر این فضا شوند بیشتر اقدام به پنهان کاری و سرد شدن روابط با زوج و در دراز مدت باعث ظاهر سازی و ریاکاری بین آنها خواهد شد که در نهایت منتج به طلاق عاطفی می شود. همچنین ریاکاری، دروغ گفتن، پرخاشگری، ظاهر سازی،

تفکر سنتی، لجاجت، حسادت و دیگر عوامل فردی همچون تحمل بالا نداشتن را از عوامل طلاق عاطفی می‌باشد، این یافته با یافته‌های برات زاده (۱۳۹۸) که همخوانی دارد. **۱۰.**

با توجه به فرضیه فرعی اول سبک زندگی افراد عضو شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تاثیر دارد. ارتباط مستقیمی بین سبک زندگی عضو در شبکه‌های اجتماعی تحت موبایل و طلاق عاطفی زوجین وجود دارد. به بیانی دیگر هر چه سبک زندگی سنتی در بین زوجین بیشتر رواج داشته باشد، طلاق عاطفی کمتر بین آنها مشاهده می‌شود. این نتیجه بر اساس نظریه‌ی استنبرگ تأیید شد. طبق نظریه‌ی سه وجهی عشق استنبرگ، تعهد در جامعه‌ی سنتی می‌تواند یک رابطه‌ی زناشویی را بدون صمیمت و عشق تداوم بخشد. یعنی زن و شوهر تنها به دلیل تعهد حقوقی تا حدی همدیگر را تحمل می‌کنند. هر چند در انتها این رابطه تحت شرایط خاصی می‌تواند. نتایج این پژوهش با تحقیق شورگشتی و قضایی (۱۳۹۷) همخوانی دارد. در فرضیه دوم فرعی اعتیاد به شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تاثیر دارد. حضور و استفاده از فضای مجازی می‌تواند به عنوان یکی از عوامل موثر در تحقق طلاق عاطفی بین زوجین مطرح شود، یکی از دلایل آن اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی است. شبکه‌های اجتماعی افراد را از ارتباطات صحیح و سالم اجتماعی دور می‌کند اولین و اصیل ترین ارتباط فرد با افراد اعضای خانواده شروع می‌شود. به عنوان مثال فرد در درون خانواده حضور فیزیکی دارد اما به جای آنکه با اعضای خانواده گفتگو نماید و یا فعالیت مشترکی همچون فیلم دیدن با آنها داشته باشد، مشغول گفتگو در فضای مجازی و خارج از خانواده است. اولین حربه شبکه‌های اجتماعی قطع ارتباط فرد با اعضای خانواده است. زمانی که فعالیت در شبکه‌های اجتماعی موجب قطع ارتباط فرد با اعضای خانواده می‌شود باید گفت شبکه‌های اجتماعی ضد خانواده عمل می‌کنند اگر این اتفاق در کوتاه مدت برای ۳ یا ۴ روز رخ دهد قابل تحمل است اما در مدت طولانی غیر قابل تحمل است. یکی از کارکردهای شبکه‌های مجازی قطع ارتباط با اعضای خانواده است اگر فعالیت در فضای مجازی موجب قطع ارتباط زوجین از یکدیگر شوند به عنوان طلاق عاطفی مطرح می‌شود. شبکه‌های اجتماعی به دلایل تنوع و محتوایی متنوعی که دارند مخاطبین زیادی را به خود جذب نموده اند بارها برای ما این اتفاق افتاده که به دنبال مطالبی در شبکه‌های اجتماعی هستیم و لی ناخواسته سر از دیگر کانال‌های آن شبکه در می‌آوریم و ناگهان متوجه می‌شویم که ساعت‌هایتمادی را در این شبکه‌ها گذرانده ایم که همین امر زوجین را از زندگی عادی خارج نموده و به سوی طلاق عاطفی و سردی روابط زوجین می‌رساند. نتایج با تحقیق واحدی و همکاران (۱۳۹۸) همخوانی دارد. فرضیه فرعی سوم محتوای غیراخلاقی شبکه اجتماعی اینستاگرام بر طلاق عاطفی زوجین تاثیر دارد. یکی از واضحترین و مهمترین عوامل جذب، نزدیکی یا در دسترس بودن است زمانی که محتوای غیر اخلاقی در دسترس افراد باشد خود را آماده پذیرش بیشتر او می‌کنیم. به عقیده برخی از پژوهشگران علوم ارتباطات انسانی این خود بخشی از «گرایش ادراکی» با عنوان «توجه گزیده» است. نظریه دیگری که مطرح شده بر این باور است که «نزدیکی و در دسترس بودن محتوای غیر اخلاقی در این شبکه‌ها» موجب افزایش دوست

داشتن می شود؛ چراکه فرصت‌های ارتباطی بر اثر آن افزایش می‌یابند. تابز و ماس بر این اعتقادند که هر اندازه نزدیکی افراد بیشتر باشد، به همان میزان آنان اوقات فراغت را بیشتر با یکدیگر خواهند گذراند. عوامل مزبور هرچند در بیشتر موقعیت‌ها می‌توانند اساسی جاذبه باشند، می‌توانند در موقعیت‌های دیگر موجب دشمنی‌ها و مشکلاتی سیار شوند. زمانی که افراد در «نزدیکی» یکدیگرند و از نظر پایگاه اجتماعی در تراز مساوی اند و هیچگونه نگرش منفی نسبت به یکدیگر ندارند، نمی‌توان به سهولت پیش‌بینی کرد کدامیک به دیگری جذب می‌شود و آیا با یکدیگر دوست می‌شوند یا نه. نتایج با تحقیق شورگشتی و قضایی (۱۳۹۷) همخوانی دارد. با توجه به نتایج به دست آمده پیشنهاد می‌گردد زوجین وقت خود را بیشتر با یکدیگر بگذرانند و کمتر به فضای مجازی و اینستاگرام بپردازند.

فهرست منابع و مآخذ

- استیل، لیز و کید، وارن. (۲۰۰۱). جامعه شناسی مهارتی خانواده. ترجمه: فریا سیدان و افسانه کمالی، (۱۳۸۸). تهران: انتشارات دانشگاه الزهرا.
- افروز، غلامعلی. (۱۳۸۹). روان شناسی رابطه ها. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- باستانی، سوسن؛ روشنی، شهره و گلزاری، محمود. (۱۳۹۰). پیامدهای طلاق عاطفی و استراتژی مواجهه با آن، فصلنامه خانواده پژوهی، سال هفتم، شماره ۲۶.
- برات زاده، زهره، (۱۳۹۸)، پیش بینی گرایش به طلاق عاطفی بر اساس میزان استفاده از شبکه های اجتماعی در فضای مجازی، دومین همایش ملی آسیب های اجتماعی، اردیبهل
- بهمنی، زهرا و شاهمرادی، سمیه، (۱۳۹۹)، نقش اینستاگرام بر گرایش به طلاق زوجین ساکن منطقه امانیه شهر تهران، دومین کنگره تازه یافته ها در حوزه خانواده، بهداشت روان، اختلالات، پیشگیری و آموزش، تهران
- ذکایی، محمد سعید. (۱۳۹۳) جوانان و فراغت مجازی، فصلنامه مطالعات جوانان، شماره ۶. صص ۱-۲۴.
- شورگشتی، حمیده و قضایی، محمدرضا، (۱۳۹۷)، تاثیر شبکه های اجتماعی در طلاق عاطفی همسران، کنفرانس ملی علوم اسلامی و پژوهش های دینی، کرج
- محمدی، زهرا. (۱۳۸۳). بررسی آسیب های اجتماعی زنان در دهه ۱۳۷۰-۱۳۸۰. تهران: روابط عمومی شورای فرهنگی اجتماعی زنان.
- واحدی، الهام و محمدزاده ادملائی، رجبعلی، (۱۳۹۸)، بررسی تعیین رابطه میان اعتیاد به شبکه های اجتماعی مبتنی بر موبایل با نگرش به طلاق عاطفی در میان افراد متأهل، پنجمین کنفرانس بین المللی پژوهش در روانشناسی، مشاوره و علوم تربیتی.

___ Cagan O, Unsal A, Celik N. (2015) Evaluation of college students the level of Addiction to Cellular Phone and Investigation on the Relationship between the Addiction and the Level of Depression. Social and Behavioral Science; 114:831-839.